

Wat zijn Jobstranen eigenlijk?

Je kunt geen tropisch land bezoeken of je ziet sieraden waarin Jobstranen als kraal verwerkt zijn. Ook allerlei tribale gebruiksvoorwerpen zijn met Jobstranen gedecoreerd. Maar wat zijn Jobstranen nu eigenlijk?

Kralen worden van allerlei materialen gemaakt. Glas, natuursteen, hout, aardewerk, maar ook dierlijke en plantaardige materialen worden veel gebruikt. In veel sieraden worden zogenaamde Jobstranen verwerkt. Deze Jobstranen, die in het artikel van Hans van der Storm ter sprake kwamen (TK 2019-2) zijn van plantaardige oorsprong en afkomstig van een gras dat oorspronkelijk alleen in Zuidoost-Azië voorkwam, maar inmiddels alom in de tropen voorkomt.

In de bladoksels van dit gras ontstaan merkwaardige bloei-

Diverse kleur- en vormvariaties van wilde Jobstranen Foto Justus Houthuesen

wijzen. Aan korte steeltjes zit een bolvormig napje waarin de vrouwelijke bloem zit.

Uit de top hiervan komt een stempel en een steeltje met mannelijke bloemen.

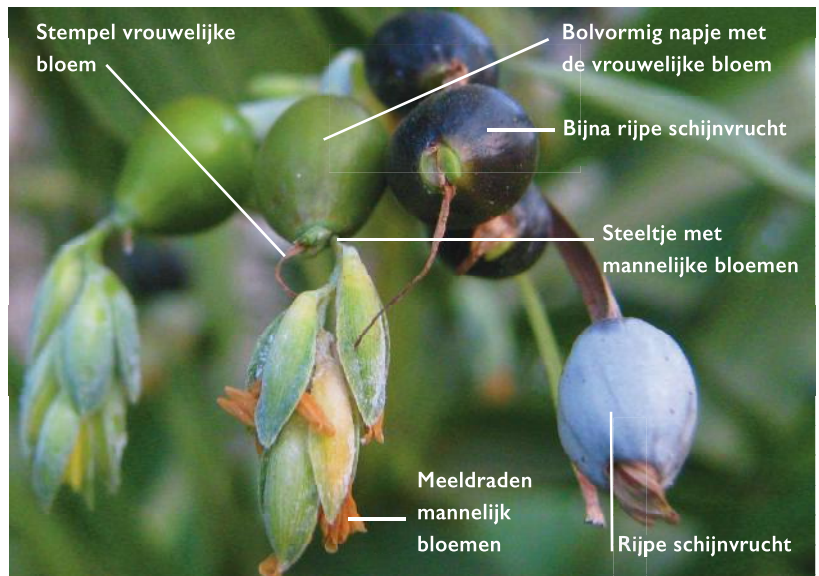
Binnen een napje ontwikkelt zich telkens één zaad, het geheel wordt bij rijpheid keihard. Zo'n napje met een zaad, een schijnvrucht, laat zich gemakkelijk doorboren en wordt bij tal van tribale groepen als kraal gebruikt.

Tranen van Job

Hoewel hij zelf nooit in de tropen is geweest werd dit gras in 1753 beschreven door

Het gras (*Coix lacryma-jobi*) waaraan de Jobstranen groeien, wordt 60 – 80 cm hoog. Wikimedia, Stephendickson

Bloeiwijze van *Coix lacryma-jobi*. De schijnvruchten laten zich gemakkelijk doorboren en worden bij tal van tribale groepen als

kralen gebruikt. Wikimedia, foto Manojk 2012 bewerking Justus Houthuesen

1

Snoer van de Marind-Anim, Nieuw-Guinea. Hier zijn langwerpige grijze Jobstranen aan een zijde afgesneden en uitgehold en gecombineerd met bruine druppelvormige Jobstranen. 1e kwart 20e eeuw.

2

Een gordel van de Asmat met langwerpige grijze Jobstranen. Verzameld door C.C. Verhey-van Wijk in 1953.

3

Een snoer waarin ronde Jobstranen, zwarte en rood-zwarte zaden en twee toekan-snavels zijn gebruikt, eind 19e eeuw 18cm, Ucayali, Peru.

Carl Linnaeus. De meeste schijnvruchten zijn druppelvormig en Linnaeus vernoemde deze soort daarom naar Job, de welgestelde man in het mythische land Uz, uit het boek Job in het Oude Testament. Job zou die tranen hebben geplengd om het ongelofelijke leed dat de duivel hem aanded in een poging zijn onwrikbaar vertrouwen in God aan het wankelen te brengen. Linnaeus vertaalde de tranen van Job in het latijn: lacryma-jobi.

Cultuurvariëteit

Er is ook een cultuurvariëteit van dit gras waarvan het zaad in een dunwandig napje zit. Deze cultivar (*Coix lacryma-jobi* var. *ma-yuen*) wordt o.a. in Taiwan en de Filipijnen geteeld en de van het napje ontdane zaden worden als Chinese parelgort in de handel gebracht. Deze 'gort' heeft niets met gerst te maken, waarvan de echte gort gemaakt wordt. Chinese parelgort wordt gegeten als rijst

Chinese parelgort: van het napje ontdane Jobstranen van de variëteit ma-yuen. Links ongekookt, rechts gekookt.

of vermalen tot meel om er brood van te bakken. Deze variëteit wordt ook in de volksgeneeskunst gebruikt in diverse Zuidoost Aziatische landen.

Verschillende continenten

Afbeelding 1, 3, 4 en 5 geven voorbeelden van met Jobstranen geregen snoeren respectievelijk uit Nieuw-Guinea van de Marind-Amin, uit Peru (Ucayali regio), uit Transkei, Zuid-Afrika en uit Zuidoost Azië (hoofdtooi van de Akha).

Afbeelding 2 is een voorbeeld waarbij de Jobstranen op de stof zijn genaaid (een gordel van de Asmat uit Nieuw-Guinea). tkcredactie@gmail.com

Een eenvoudig snoertje met Jobstranen, gedragen door vrouwen, bij voorkeur jonge meisjes in uiteenlopende tinten uit Transkei, Zuid-Afrika. 20e eeuw.

Foto: Statens museer för världskultur – Kopenhagen, 1968.13.221

Een hoofdtooi, rijk versierd met o.a. strengen ronde, grijze Jobstranen en rood geverfde kippendonsveertjes, waarschijnlijk van een ouder Akha-meisje, Thailand.

Foto J. Stammes, coll J. Wesermann